

VERSLAG
VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1955

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1955—1956

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1955

De Commissie voor Naamkunde verloor in het afgelopen jaar het oudste van haar leden, Prof. Dr. C. G. N. de Voofs, die sinds de oprichting daarvan deel uitmaakte, en die op 6 november 1955 overleed. Zijn nagedachtenis zal in dankbare herinnering bij ons voortleven. De commissie benoemde in het afgelopen jaar Prof. Dr. J. A. Huisman (Utrecht) tot lid. De heer Kloeke deed tegen het eind van het jaar mede, dat hij wegens beperking van zijn werkzaamheden als lid wilde bedanken.

Op 31 december 1955 waren in totaal 6662 lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: van lijst 1: 826 exx., van lijst 2: 1206 exx., van lijst 3: 1280 exx., van lijst 4: 1223 exx., van lijst 5: 1206 exx., van lijst 6: 1240 exx. In de loop van het jaar werden 1039 ingevulde lijsten ontvangen. Er werd geen nieuwe lijst uitgezonden.

Op 5 februari hield de commissie haar elfde symposion, waarop Prof. Dr. J. A. van Hamel sprak over plaatsnaamveranderingen uit politieke overwegingen. Deze lezing zal worden opgenomen in de „Bijdragen en Mededelingen” der commissie. Op 15 oktober hield deze haar twaalfde symposion, waarop Prof. Dr. H. J. van de Wijer (Leuven) over zijn ervaringen bij de bewerking der Belgische stafkaarten, en de heer R. J. de Wit over kadaster, ruilverkaveling en toponymie sprak. In de „Bijdragen en Mededelingen” verschenen de studie van de heer Schönfeld, „Nederlandse waternamen” (dl. VI) en de tekst van de lezing, door de heer Edelman op het tiende symposion gehouden, „Over de plaatsnamen met het bestanddeel woud en hun betrekking tot de bodemgesteldheid” (dl. VII).

In het vierde deel (1953) van „Onoma” verscheen de „Onomastic bibliography of the Netherlands (including the Frisian linguistic area)”, samengesteld door F. G. van der Poll, J. J. Fekkes en D. P. Blok en, voor het Friese gedeelte, door J. H. Brouwer en Y. Poortinga. In hetzelfde deel verscheen ook weer een overzicht van de nieuwe onomastische literatuur in Nederland. Ook voor de „Handelingen” van de Belgische Commissie voor Toponymie en Dialectologie verschaftte het bureau de bibliografische gegevens voor Nederland voor het onomastisch overzicht. Verder corrigeerde het de drukproeven van het nagelaten werk van de heer H. J. Moerman, „De bestanddelen der Nederlandse plaatsnamen”, dat ter perse is.

Van de gezamenlijk met de Vereniging voor Naamkunde te Leuven uitgegeven Mededelingen der commissie verschenen de afleveringen 1—4 van de 31ste jaargang (1955), opgedragen aan de heer Schönfeld ter gelegenheid van zijn 75ste verjaardag.

Op 26 februari hield de commissie een buitengewone vergadering in het Rijksarchief van Gelderland te Arnhem teneinde samen met een der leden van de Toponymische werkgroep van de Studiekring van de Veluwe op verzoek van de hoofdingenieur-directeur der Zuiderzeewerken voorstellen te doen met betrekking tot de te geven namen aan een elftal plaatsen, die in de polder Oostelijk Flevoland geprojecteerd zijn. De voorgestelde namen zijn op één uitzondering na ontleend aan middeleeuwse toponiemen uit de buurt van dat deel der kust van Gelderland en Overijssel, waaraan de polder zal grenzen.

Op 5 februari vond in het bureau der commissie een bespreking plaats met een aantal vertegenwoordigers van regionale en plaatselijke organisaties, die zich voor toponymisch onderzoek interesseren. Op de medewerkersbijeenkomst te 's-Hertogenbosch op 9 mei sprak de heer Blok over doel en methode van het veldnamenonderzoek. Een kleine tentoonstelling lichtte dit referaat toe. Op de op 19 november te Groningen door de Groninger Heerdencommissie, het Fries en het Nedersaksisch Instituut der Rijksuniversiteit van Groningen, het Naamkundig Werkverband der Fryske Akademy

en de Historische commissie van het Drents Genootschap gehouden Naamkundedag sprak de secretaris over naamkunde-onderzoek in Noord-Oost-Nederland.

Op het van 12—15 april te Salamanca gehouden vijfde internationale congres van onomastische wetenschappen vertegenwoordigde de voorzitter de Regering, voorzitter en secretaris tezamen de Kon. Akademie, terwijl de student-assistent Blok eveneens aan het congres deelnam. Voor verdere bijzonderheden zij verwezen naar het door de voorzitter uitgebrachte verslag, dat is opgenomen in de door de Kon. Akademie uitgegeven bundel Rapporten VII (1955).

Het systematisch onderzoek van de Zeeuwse familienamen aan de hand van de register-contrôlestroken van de telformulieren der volkstelling van 31 mei 1947 werd voortgezet. Als eerste resultaat daarvan schreef de secretaris een korte bijdrage over Zeeuwse patronymica op -se in Mededelingen 31 (1955). Bovendien werd begonnen met het bijeenbrengen der Zeeuwse persoonsnamen uit de Middeleeuwen.

Aan het veldnamenregister werden ongeveer 5.000 fiches toegevoegd. Een aantal medewerkers en andere belangstellenden zonden wederom fiches, lijsten en ingevulde veldnamenkaarten aan het bureau. De voorzitter schonk een serie kaarten van waterschappen in het gebied van de grote rivieren en rondom het IJsselmeer. De Stichting Bodemkartering stelde ons in staat, een afschrift te maken van de veldnamen van Doornspijk, Oldebroek, Nijbroek, Heerde, Epe en Vaassen. Lijsten met veldnamen kwamen binnen van de heren C. Eggink (Voorschoten) van Duivenvoorde, G. J. de Leeuw (Appeltern) van Alfen (Gld.) en Maasbommel, S. H. Achterop (Marum) van Boertange en Jipsinghuizen, G. Blokhuis (Spakenburg) van Bunschoten-Spakenburg, W. de Jong (Leeuwarden) van Oosterhesselen, K. Kuipers (Groningen) van verschillende plaatsen, J. W. Braber (Delfgauw) van Stad aan 't Haringvliet, B. van der Veer (Brakel) van Brakel, E. van den Berg (IJhorst), van De Wijk (Dr.) en Th. J. Schaminee (Altforst) van Altforst (Gld.).

Met de Cultuurtechnische Dienst werd contact opgenomen over

de aanschaffing van goedkopere kaarten, waardoor de verstrekking van invulkaarten aan de medewerkers minder van de financiën der commissie zal vergen dan tot dusver het geval was.

Een aantal toponymische elementen (o.a. burg, drecht, enk, huizen, nes, voort en woud) werden verzameld en op kaart gebracht. Het ligt in de bedoeling, dit werk voort te zetten. Op hun verzoek werden een aantal officiële instanties en particulieren adviezen op naamkundig gebied uitgebracht. Als lid van de Amsterdamse Commissie voor de Straatnamen had de secretaris een werkzaam aandeel in de naamgeving van de nieuwe wijken en straten der zich steeds uitbreidende hoofdstad.

Sprak de commissie er in haar vorige jaarverslag haar ernstige teleurstelling over uit, dat de Regering afwijzend heeft beschikt op het verzoek, de student-assistent Blok tot adjunct-wetenschappelijk ambtenaar aan te stellen, deze teleurstelling is vrijwel tot verslagenheid geworden nu dit verzoek voor de tweede keer is afgewezen. De commissie heeft een ogenblik de mogelijkheid overwogen, het bureau te sluiten (of: aan de Kon. Akademie voor te stellen tot sluiting van het bureau over te gaan), maar er tenslotte de voorkeur aan gegeven, nog een laatste poging te wagen om die wetenschappelijke kracht te verkrijgen, die voor een verantwoorde gang der werkzaamheden onontbeerlijk is. Dat deze afwijzing valt in een periode van hoogconjunctuur verontrust haar in hoge mate. Het is ernstig te betreuren dat ook in het komende jaar de werkzaamheden van het bureau weer beperkt zullen dienen te worden, terwijl zowel het materiaal als de functionaris, die dit zou kunnen bewerken, aanwezig zijn.

Aankoop en schenkingen verrijkten ook in het afgelopen jaar de bibliotheek op bevredigende wijze. De namen van de schenkers zijn in de bijlage vermeld. Van de buitenlandse bezoekers noemen we Prof. Dr. H. J. van de Wijer, Prof. Dr. H. Draye, Prof. Dr. K. Roelandts (alle drie uit Leuven) en lic. R. Haeserijn (Gent), die drie maanden op het bureau werkte.

Voor het financieel beheer moge naar het verslag der Centrale Commissie verwezen worden.

*Namens de Commissie voor Naamkunde
(Toponymie en Anthroponymie)
der Koninklijke Nederlandse Akademie
van Wetenschappen*

S. J. FOCKEMA ANDREAE, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1955 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Naamkunde schonken:

Prof. Dr. Th. Baader, H. J. Barendregt, Mr. H. J. Bernsen, D. P. Blok, H. S. Buwalda, Mw. Dr. J. C. Daan, Prof. Dr. H. J. Draye, Prof. Dr. Sigurd Erixon, Mr. S. J. Fockema Andreae, Fryske Akademy, Gemeentearchief van 's-Hertogenbosch, Gemeentebestuur van Harlingen, Dr. Paul Grimm, Mr. A. Haga, Dr. R. Hornby, Dr. Wolfgang Laur, Mw. M. A. M. Moerman-Veersema, Thijs Mol, Prof. Dr. Jøran Sahlgren, Staatsbedrijf der P.T.T., Stednavneudvalget te Kopenhagen, Stichting Bodemkartering, Dr. J. de Vries, Welvaartsfonds Suriname.